

AMBASADORI ODRŽIVOG
RAZVOJA I ŽIVOTNE SREDINE
ENVIRONMENTAL AMBASSADORS
FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Климатске промене и енергија

2021

Климатске промене и енергија

Енергетика и климатске промене планирају се усаглашено, уз обавезно поштовање прописа који се односе на заштиту природе и животне средине.

Нагласак је на интегрисању стратешких циљева климатских промена у планирање у енергетском сектору. Ако се планирање не усклади, ризик неизвесности ће бити висок. Наглашавамо да је примена Закона о животној средини обавезна (стратешка процена утицаја, процена утицаја на животну средину и друго).

Климатологија јасно ставља до знања да је за постизање климатских циљева потребна дубока трансформација и да као таква мора започети на време и резултирати великим смањењем емисија гасова са ефектом стаклене баште чак и пре 2030¹. године. Као што је поменуто², потребно је избегавати „климатски слепо” одлуке, укључујући и за енергетски сектор.

Шта су климатске промене?

Могућа дефиниција климатских промена: „Климатске промене се односе на свеобухватне промене глобалних климатских услова, укључујући временске прилике, температуру и ниво мора. Проузрокују их гасови са ефектом стаклене баште, чије емисије најчешће потичу од фосилних горива широм света. Ови гасови задржавају топлоту у атмосфери и мењају временске обрасце, загревајући многа подручја света и узрокујући нестална годишња доба и временске непогоде.”³ Више информација о значењу термина на порталу⁴ (на српском) и у оквиру националне верзије иновативног интерактивног материјала о климатским променама под називом Климатски пакет⁵ (на српском, енглеском, руском итд).

Када је у питању борба против климатских промена, како би се спречили утицаји које она узрокује у различитим системима планете, човек примењује две врсте мера: ублажавање и прилагођавање. Ублажавање, према томе, подразумева узроке климатских промена, док се прилагођавање односи на њене утицаје.

Ублажавање	Прилагођавање
Мере за смањење узрока климатских промена : Спречавање емисија гасова са ефектом стаклене баште (и супстанци које оштећују озонски омотач).	Мере се заснивају на смањењу рањивости⁶ на ефекте климатских промена , односно прилагођавању климатским променама и предвиђањима, укључујући повећање температуре, смањење годишњих падавина, повећање узастопних сушних дана и повећање укупних падавина током екстремно кишних дана.
Узроци климатских промена : Људи све више утичу на климу и температуру Земље сагоревањем фосилних горива , сечом прашума, шума и узгојем стоке. Ови поступци додају гасове са ефектом стаклене баште онима који се природно јављају у атмосфери, повећавајући ефекат стаклене баште и глобално загревање.	Кључни утицаји климатских промена : Људско здравље Енергија и инфраструктура Пољопривреда Екосистеми Водни ресурси

1 <https://unfccc.int/news/climate-commitments-not-on-track-to-meet-paris-agreement-goals-as-ndc-synthesis-report-is-published>

2 https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/en_strategy_2021.pdf

3 <https://www.dictionary.com/browse/climate-change>

4 <https://klima101.rs/category/sta-su-klimatske-promene/>

5 <https://climate-box.com/>

<https://www.klimatskepromene.rs/en/news/climate-box-available-soon-in-serbian-language/> ;

<http://ambassadors-env.com/en/project/adaptation-of-the-innovative-interactive-learning-toolkit-on-climate-change-the-climate-box/>

6 Рањивост укључује и недостатак образовања

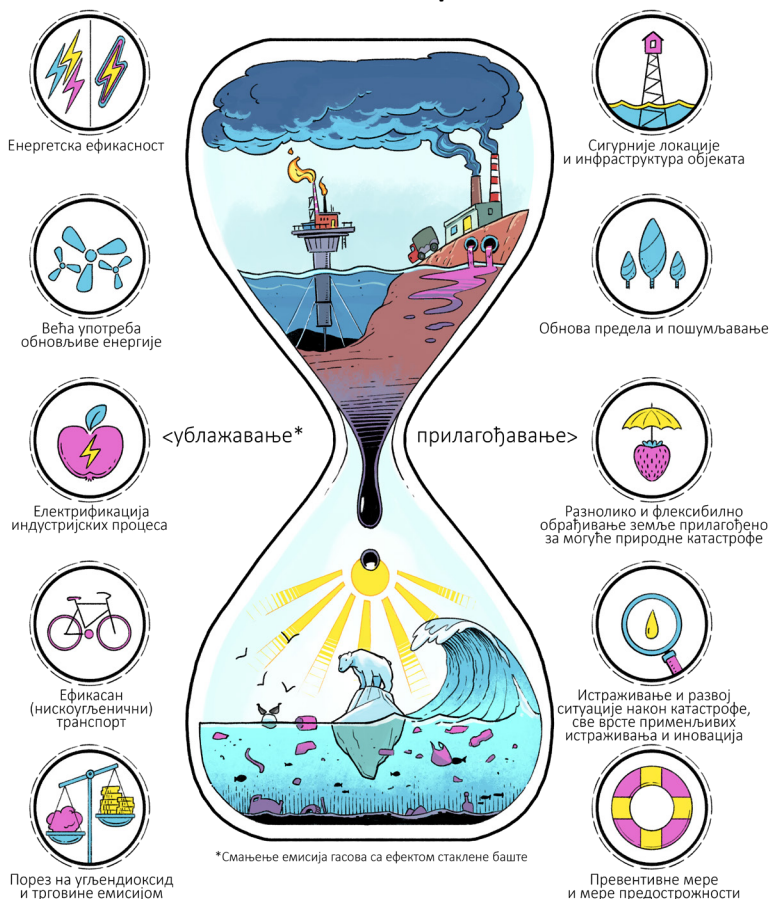
Изазивачи и ризици климатских промена у ЕНЕРГИЈИ И ИНФРАСТРУКТУРИ

Изазивачи	Ризици
Чешћи топлотни таласи	Чешћи нестанци струје
Промене сезонског карактера падавина	Прекид у снабдевању електричном енергијом
Повећани периоди суше	Оштећење система за дистрибуцију електричне енергије
Повећан број олуја	Оштећење инфраструктуре

Главни извори енергије и веза са климатским променама

Дата је илустрација која се односи на мере климатских промена и везу са главним изворима енергије⁷. Борба против климатских промена и постизање транзиције у климатски неутрално друштво захтева(ће) значајна улагања, истраживања и иновације, нове начине производње и потрошње, као и промене у начину рада, коришћења превоза и живота опште.

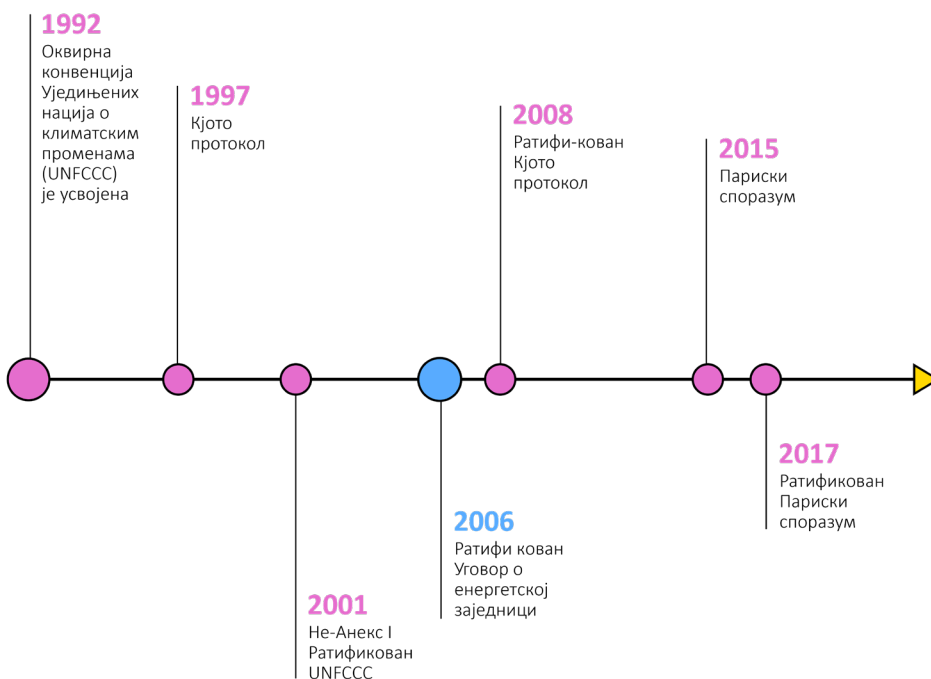
Климатске промене

Главни природни извори енергије		
Необновљиви		Обновљиви
Радиоактивни метали	Угљоводоници/фосилна горива	Хидроенергија
	Сирова нафта	Енергија таласа
	Природни гас	Геотермална енергија
	Лигнит и камени угаљ	Енергија ветра
	Тресет	Енергија сунца
		Биомаса

Неки од изазова за Србију

Србија, као потписница Оквирне конвенције УН-а о климатским променама, Париског споразума и Уговора о енергетској заједници, има обавезе према усклађеном планирању мера које се тичу енергетике и климатских промена (да се нагласи, према већ прихваћеним обавезама).

Израда Националног енергетског и климатског плана је у складу са обавезама⁸ Енергетске заједнице.⁹ Србија спроводи мање од 25% обавеза према климатским показатељима¹⁰ у 2019/20. години; још увек је рана фаза примене.

Србија је ратификовала Оквирну конвенцију Уједињених нација о климатским променама (UNFCCC). Према обавези извештавања коју конвенција налаже, активности

⁸ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf

⁹ Према Одлуци Министарског савета 2013/03/МС-ЕиС о продужењу трајања Уговора о Енергетској заједници, трајање Уговора се продужава на период од 10 година.

¹⁰ <https://www.energy-community.org/implementation/Serbia.html>

у вези са климатским променама углавном су спровођене у оквиру националних комуникација и ажурираних двогодишњих извештаја. Национално утврђени доприноси према Париском споразуму (који је Србија ратификовала) су повезани са дугорочним циљевима или тежњама за постизањем карбонске неутралности до средине века; Србија се обавезала да ће смањити емисију гасова са ефектом стаклене баште за 9,8% до 2030. године у поређењу са нивоима из 1990. године¹¹ (Према нацрту Стратегије нискоугљеничног развоја иде се и на даље снижавање).

Да би испуниле енергетске и климатске циљеве ЕУ за 2030. годину, земље ЕУ (али и земље кандидати за чланство у ЕУ, попут Србије) треба да успоставе десетогодишњи интегрисани национални енергетски и климатски план за период од 2021. до 2030.¹² Нова Стратегија ЕУ за прилагођавање климатским променама¹³ из 2021. године подржава спровођење националних енергетских и климатских планова, на пример у заштити сигурности снабдевања енергијом ЕУ од климатских утицаја. Док се чека одговор Европске комисије на Преговарачку позицију за животну средину и климатске промене - Поглавље 27 (поднето Европској комисији у јануару 2020. године), напредовање у зеленој енергетској транзицији, даље од угља и укључујући унапређење застареле инфраструктуре, мора постати приоритет (како је забележено у Извештају Европске комисије о напретку Србије за 2020. годину¹⁴). Србија треба да интензивира напоре у борби против загађења ваздуха, уз то да животна средина и климатске промене добију одговарајућу политичку пажњу, што ће резултирати бољом координацијом, снажнијим институцијама, већим финансирањем и увођењем климатских промена и захтева заштите животне средине у све секторе привреде.

---

¹¹ *Intended Nationally Determined Contribution (NDC) of the Republic of Serbia, UNFCCC (2015)*

¹² *Introduced under the Regulation on the governance of the energy union and climate action (EU/2018/1999),*

¹³ *COM(2021) 82 final; https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/en_strategy_2021.pdf*

¹⁴ *https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf*

ENV.net PROJECT IS FUNDED
BY THE EUROPEAN UNION
The views expressed in this project do not necessarily
reflect the views of the European Commission

2021

